ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Яккабоғ тумани

2024 йил 2 апрель

Яккабоғ туманлараро иқтисодий судининг судьяси С.Турсуновнинг раислигида, судья ёрдамчиси М.Буриевнинг котиблигида, Қамаши туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар «Диёр Сардорович» фермер ҳўжалиги манфаатида жавобгар «Қамаши текстил» масъулияти чекланган жамиятига нисбатан берган даъво аризаси асосида ҳўзғатилган иқтисодий ишни фермерлар кенгаши вакили З.Қурбонов (2024 йил 30 июлдаги №79-сонли ишончнома асосида), даъвогар фермер ҳўжалиги раиси Ғ.Турсунов, жавобгар вакили З.Худойбердиева (2024 йил 3 июндаги №205-сонли ишончнома асосида) иштирокида, Яккабоғ туманлараро иқтисодий суди биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

Қамаши туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар «Диёр Сардорович» фермер ҳўжалиги манфаатида «Қамаши текстил» масъулияти чекланган жамиятига нисбатан даъво аризаси билан мурожаат этиб, даъвогар фермер ҳўжалиги ва жавобгар ўртасида 2021 йил паҳта ҳосили учун 01/166-сонли контрактация шартномаси имзоланганлиги, шартномага асосан фермер ҳўжалиги томонидан кластерга 20337 кг, қиймати 142 359 531 сўмлик паҳта ҳом-ашёси топширилганлигини, ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 4 мартдаги қарорининг 8-иловасида "Наманган-77" 1,15 фоиз рағбатлантирувчи коэффициент тўлаш назарда тутилганлиги, лекин кластер томонидан рағбатлантирувчи коэффициент тўланмаганлигини маълум қилиб, 2021 йилда топиширилган паҳта учун 1,15 фоиз, яъни 21 353 929 сўм рағбатлантирувчи коэффициент суммасини ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили ва фермер хўжалиги раиси даъвони қувватлаб, уни қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъво талабига эътироз билдириб, фермер хужалиги томонидан "Порлок-4" навли пахта топширганлигини, мазкур пахта нави буйича рағбатлантирувчи коэффициент тулаш назарда тутилмаганлигини маълум қилиб, даъвони рад этишни суради.

Суд ишда иштирок этувчи шахслар вакилларининг кўрсатмасини ва ишдаги хужжатларни текшириб, даъвони каноатлантиришни ва давлат божини жавобгарнинг зиммасига юклашни лозим топади.

Иш хужжатларидан ва суд мажлиси мухокамасида аникланишича, даъвогар "Қамаши текстил" масъулияти чекланган жамияти билан жавобгар «Қамаши текстил» масъулияти чекланган жамияти ўртасида 2021 йил пахта хосили учун 2021 йил 3 май куни пахта хом-ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 01/166-сонли контрактация шартномаси имзоланган.

Шартноманинг 1.1-бандига кўра, фермер хўжалиги 2021 йил учун 6 гектар ер майдонидан 24 тонна пахта хом-ашёси топшириш мажбуриятини олган, жавобгар эса етказиб берилган махсулотни қабул қилиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

ЎзР Президентининг 2020 йил 6 мартдаги "Пахтачилик соҳасида бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-4633-сонли қарорининг 3-бандида Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси билан биргаликда жаҳон бозори нархлари таҳлилидан келиб чиқиб, ҳар йили 1 декабрга қадар келгуси йил ҳосили учун кутилаётган минимал нархлар эълон қилинишини ҳамда бозорлардаги нархлар ўзгаришидан келиб чиқиб, ҳар чоракда ушбу нархга тузатишлар киритилишини таъминлаши белгиланган.

2021 йилда фермер хўжалиги томонидан топширилган пахта учун 2021 йилда эълон килинган минимал нархлардан келиб чикиб хак тўланган.

Даъво аризасига илова қилинган солиштирма далолатномага кўра, фермер хўжалиги томонидан 2021 йил хосилидан кластерга жами 203367кг конденцион вазнда, қиймати 142 359 531 сўмлик "Порлок-4" навли пахта хом-ашёси топширилган.

ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 4 мартдаги №121-сонли қарорининг 1-бандининг 9-хатбошисида 2021 йилда кутилаётган минимал нархларга нисбатан рағбатлантирувчи коэффициент жорий этиладиган ғўзанинг селекцион навлари 8-иловага мувофиқ тасдиқланиши, қарорнинг 8-иловасида эса "Бухоро-8," "Бухоро-6", "С-6524", "Наманган-77", "Бухоро-102" навларига 1,15 фоиз рағбатлантирувчи коэффициент тўлаш назарда тутилган.

Яъни, фермер хўжалиги томонидан топширилган пахта хом-ашёси учун рағбатлантирувчи коэффициент тўлаш назарда тутилмаган.

Юқорида баён этилганларга кўра, суд даъво талабининг 21 353 929 сўм рағбатлантирувчи коэффициент суммасини ундириш талабини рад этишни лозим деб хисоблайди.

ЎзР Иктисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган далилларни ишда иштирок этувчи бошқа шахслар олдида, агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, суд мажлиси бошлангунига қадар ёки суд белгилаган муддат доирасида очиб бериши лозим.

ИПКнинг 72-моддасига кўра, қонун ҳужжатларига мувофиқ муайян далиллар билан тасдиқланиши керак бўлган иш ҳолатлари бошқа далиллар билан тасдиқланиши мумкин эмас.

ФКнинг 236-моддасида мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши белгиланган.

ФКнинг 237-моддасига кўра, мажбуриятларни бажаришдан бир томонлама бош тортишга йўл қўйилмайди.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда - ИПК)нинг 118-моддасининг 3-қисмига кўра, даъвогар тўлашдан белгиланган тартибда озод қилинган давлат божи, агар жавобгар бож тўлашдан озод қилинмаган бўлса, қаноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда жавобгардан республика бюджети даромадига ундирилади.

Юқорида баён этилганлардан келиб чиқиб, суд даъво аризани рад этишни, почта ҳаражати учун тўланган 34 000 сўм суд ҳаражатини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим деб ҳисоблайди.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 112-113, 118, 176-179, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

қарор қилди:

Даъвони қаноатлантириш рад этилсин.

Почта ҳаражати учун тўланган 34 000 сўм суд ҳаражати даъвогар зиммасида қолдирилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози бўлган тарафлар шу суд орқали Қашқадарё вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан бошлаб, бир ойлик муддат ичида апелляция шикояти (протести) ёки ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан 6 (олти) ой ичида кассация шикояти (протести) бериши мумкин.

Судья С.А.Турсунов

